

JP „Srbijašume“ Beograd

**GODIŠNJI PROGRAM UPRAVLJANJA RIBARSKIM
PODRUČJEM: “SIĆEVAČKA KLISURA” ZA 2023. GODINU**

Stručno lice

Ivana Stanković

dipl.inž.polj.za stočarstvo, spec.za lovnu privredu

Beograd, 2022. godine

Pravni osnov

Na osnovu čl.17. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda (*Službeni glasnik RS“ br. 128/14 i 95/18 – dr. zakon*), korisnik donosi Godišnji program upravljanja ribarskim područjem „Sićevačka klisura“ za 2023. godinu.

Članom 19. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg (*Službeni glasnik RS“ br. 128/14 i 95/18 – dr. zakon*) predviđeno je da Godišnji program upravljanja ribarskim područjem sadrži:

- 1. procenu biomase i ribolovnog pritiska na riblji fond na osnovu godišnjih statističkih pokazatelja ulova ribolovaca i ribara;**
- 2. dozvoljeni godišnji i dnevni izlov ribe po vrstama;**
- 3. dinamiku poribljavanja ribarskog područja po vrstama i količini riba, vremenu i mestu poribljavanja, kao i potrebna novčana sredstva;**
- 4. mere i način zaštite i održivog korišćenja ribljeg fonda;**
- 5. program edukacije rekreativnih ribolovaca.**

Godišnji program upravljanja ribarskim područjem „Sićevačka klisura“ za 2023. godinu donosi se prema navedenim poglavljima, a na osnovu Programa upravljanja ribarskim područjem „Sićevačka klisura“ za period 2023.-2032. godine (Saglasnost Ministarstva zaštite životne sredine, broj 324-07-221/2021-04 od 9. februara 2022. godine).

1. PROCENA BIOMASE I RIBOLOVNOG PRITISKA NA RIBLJI FOND NA OSNOVU GODIŠNJI STATISTIČKIH POKAZATELJA ULOVA RIBOLOVACA

Sastav ribljeg fond

Sićevačka klisura stavljena je pod zaštitu kao prirodno dobro od velikog značaja i svrstano je u II kategoriju zaštite kao Park prirode "Sićevačka klisura".

Na području Parka prirode "Sićevačka klisura" ustanovljen je režim zaštite III stepena na većem delu područja, površine od 6.555 ha i režim zaštite II stepena na lokalitetima Gradištanskog kanjona i Vis-Kusače ukupne površine 1.191 ha.

Osnovni vodotok Parka je donji deo srednjeg toka Nišave u dužini od oko 15 km.

Granice Parka prirode "Sićevačka klisura" ujedno predstavljaju i granice ribarskog područja "Sićevačka klisura" odnosno obuhvataju deo srednjeg toka reke Nišave u dužini od oko 15 km. Ribarsko područje „Sićevačka klisura“ se koristi za rekreativni ribolov.

Sastav ribljeg fonda na ribarskom području „Sićevačka klisura“ procenjivan je na osnovu eksperimentalnog izlova tokom letnjeg perioda i tokom decembra 2012. godine, kao i tokom sprovedenog monitoringa 2016. i 2019. godine. U tabeli 1. prikazan je Kvalitativan i kvantitativan (broj ulovljenih primeraka svake vrste u uzorku) sastav zajednice riba na području Parka prirode „Sićevačka klisura“.

Tabela 1. Kvalitatitivan i kvantitativan (broj ulovljenih primeraka svake vrste u uzorku) sastav zajednice riba na području Parka prirode „Sićevačka klisura“ u proteklom periodu i tokom istraživanja 2019.g.

Vrsta ribe/godina	Decembar 2012.	Septembar 2016.	Oktobar 2019.
makedonska pastrmka (<i>Salmo macedonica</i>)	3	6	.*
pliska, dvopruga uklija (<i>Alburnoides bipunctatus</i>)	25	12	6
rečna mrena (<i>Barbus barbus</i>)	1	9	7
krkuša (<i>Gobio obtusirostris</i>)	3	1	17
klen (<i>Squalius cephalus</i>)	7	4	6
potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	21	10	110
skobalj (<i>Chondrostoma nasus</i>)	1	2	.*

*zabeležena u ulovu rekreativnih ribolovaca

Analizom rezultata konstatuje se u reci Nišavi u okviru Parka prirode “Sićevačka klisura” prisustvo 6 vrsta riba pri čemu je dominantna potočna mrena (*Barbus balcanicus*). Usled čestog ispuštanja hladne dubinske vode iz Zavojskog jezera koja preko reke Temske dospeva u Nišavu, tokom decembra 2012. po prvi put je zabeleženo i prisustvo makedonske pastrmke (*Salmo macedonicus*). Ova pastrmka pripada Egejskom slivu ali verovatno iz reke Jerme ulazi u Nišavu zbog povoljnog toplotnog režima.

Istraživanja ribolovnih voda ribarskog područja “Sićevačka klisura“ tokom 2019. godine, ukazuju na relativno slično stanje u odnosu na protekli period ako se upoređuju ukupne vrednosti biomase i produkcije ribljih vrsta. Zapaža se nepovoljnije stanje populacija ribolovno značajnih vrsta riba kao što su klen (*Squalius cephalus*), rečna mreene (*Barbus barbus*) i skobalj (*Chondrostoma nasus*). U odnosu na protekli period, zapaža nešto veća biomasa i posebno produkcija potočne mreene (*Barbus balcanicus*).

Osim navedenih vrsta riba koje su evidentirane tokom istraživanja, na osnovu podataka ribolovaca i podataka Zavoda za zaštitu prirode, na ovom ribarskom području može se očekivati i prisustvo drugih ribljih vrsta kao što su: babuška (*Carassius gibelio*), deverika (*Abramis brama*), bodorka (*Rutilus rutilus*) i som (*Silurus glanis*).

Na osnovu Pravilnika o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva (“*Službeni glasnik RS*” br. 5/10, 47/11, 32/16 i 98/16) na ribarskom području nisu konstantovane strogo zaštićene riblje vrste, ni tokom proteklog perioda, kao ni tokom istraživanja 2019. godine. Na osnovu podataka Zavoda za zaštitu prirode, moguće je i prisustvo strogo zaštićenih vrsta prema navedenom nacionalnom Pravilniku i to: *Romanogobio kessleri* (keslerova krkuša), *Cobitis taenia* (Vujun) i *Sabanejewia balcanica* (Balkanski, zlatni vijun).

Eksperimentalnim izlovom za sada prisustvo mladice (*Hucho hucho*) u Nišavi nije potvrđeno, ali na osnovu ankete ribolovaca ima indicija na prisutvo ove vrste.

Tokom 2021. godine na ribarskom području “Sićevačka klisura” gravitiralo je 39 rekreativnih ribolovca. Učešće ribljih vrsta u ulovu rkrativnih ribolovaca prikazano je u tabeli 2.

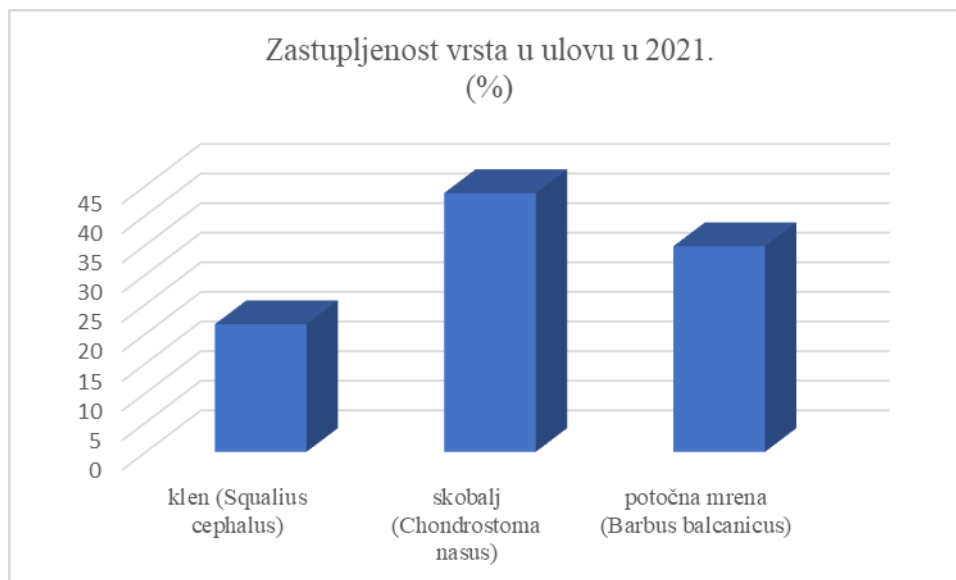
Tabela 2. Riblje vrste u ulovu rekreativnih ribolovaca na ribarskom području „Sićevačka klisura“ tokom 2021. godine

Redni broj	Vrsta ribe	Broj jedinki	Masa (kg)
1.	klen (<i>Squalius cephalus</i>)	36	15,1
2.	skobalj (<i>Chondrostoma nasus</i>)	73	36
3.	potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	58	6,9
4.	Ukupno	167	58,0

Na osnovu prikazanih rezultata maseni ulov glavnih ribolovnih vrsta: potočne mreke (*Barbus balcanicus*), skobalja (*Chondrostoma nasus*) i klena (*Squalius cephalus*) iznosi oko 58 kg pri čemu najveći deo masenog ulova čini skobalj. Na osnovu ovih podataka ribolovni pritisak ne ugrožava riblji fond ribarskog područja, jer iznosi svega 8,2% od procenjene produkcije (650 kg godišnje).

U Programu upravljanja ribarskim područjem „Sićevačka klisura“ za period 2023.-2032. godine uzimajući u obzir i pokazatelj da prosečan broj ribolovnih dana iznosi 10, dobija se da ribolovni pritisaka iznosi oko 780 kg (39 ribolovaca x 10 ribolovnih dana x 2 kg prosečan ulov), odnosno oko 984 kg računajući 10% krivolova i 30% prirodne smrtnosti. Ovako procenjen i više verovatan ribolovni pritisak je veći od procenjene produkcije. Međutim mora se uzeti u obzir i činjenica da je produkcija procenjena samo na osnovu jedne riblje vrste, odnosno potočne mreke (*Barbus balcanicus*), takođe potcenjena i da na osnovu ankete ulova ribolovaca kao i ranijih pokazelja produkcije klena, skobalja, rečne mreke i makedonske pastrmke, iznosi oko 1300 kg godišnje.

Na grafikonu 1. prikazana je zastupljenost vrsta u ulovu ribolovaca u 2021.g.

Grafikon 1. Zastupljenost vrsta u ulovu ribolovaca u 2021.g

2. DOZVOLJENI GODIŠNJI I DNEVNI IZLOV RIBE PO VRSTAMA

Imajući u vidu procenjeno stanje ribljeg fonda i ribolovni pritisak, a u cilju zaštite i održivog korišćenja ribljeg fonda, tokom 2023. godine propisuje se režim ribolova prikazan u tabeli 3.

Tabela 3. Dnevni ulov rekreativnog ribolovca na ribrskom području „Sićevačka klisura“ u 2023. godini

RIBOLOVNA VRSTA	DNEVNI UL OV	
	Ustanovljava se ograničenje mase dnevnog ulova rekreativnih ribolovaca za ulov klena (<i>Squalius cephalus</i>), rečne mrene (<i>Barbus barbus</i>) i skobalja (<i>Chondrostoma nasus</i>) na maksimalno 2 kg. Kada jedan ulovljen primerak prelazi masu od 2 kg, ne važi ograničenje dnevnog ulova u komadima, već se u takvim slučajevima smatra da je ispunjen maksimalan dnevni ulov u masi.	
	Minimalna dužina	Maksimalan broj komada
klen (<i>Squalius cephalus</i>), skobalj (<i>Chondrostoma nasus</i>)	30 cm	2
rečna mrena (<i>Barbus barbus</i>)	35 cm	2
makedonska pastrmka (<i>Salmo macedonicus</i>)	25 cm	2
som (<i>Silurus glanis</i>), štuka (<i>Esox lucius</i>), šaran (<i>Cyprinus carpio</i>), deverika (<i>Abramis brama</i>)	samo po principu “ulovi pa pusti”	

Programom Upravljanja ribarskim područjem „Sićevačka klisura“ za period 2023-2032. godine procenjeno je da ribolovni pritisak iznosi oko 1120 kg računajući 10% krivolova i 30% prirodne smrtnosti, a produkcija oko 1300 kg godišnje. Imajući u vidu procenjeno stanje ribljeg fonda i ribolovni pritisak koji je samo nešto manji od produkcije (86% produkcije), a u cilju zaštite i održivog korišćenja ribljeg fonda, tokom 2023. godine primenjuje se ograničenje dnevnog ulova rekreativnog ribolovca i režim ribolova prikazan u tabeli 3.

3. DIMANIKA PORIBLJAVANJA RIBARSKOG PODRUČJA PO VRSTAMA I KOLIČINI RIBA, VREMENU I MESTU PORIBLJAVANJA, KAO I POTREBNA NOVČANA SREDSTVA

Poribljavanja nisu predviđena na ovom području tokom 2023. godine, pa samim tim nisu planirana novčana sredstva za ovu namenu.

4. MERE I NAČIN ZAŠTITE I ODRŽIVOG KORIŠĆENJA RIBLJEG FONDA

Tokom 2023. godine sprovode se sledeće mere zaštite ribarskog područja i ribljeg fonda:

- Rekreativni ribolov je dozvoljen samo u granicama obeležene deonice na reci Nišavi koja počinje od mosta u mestu Prosek pa do akumulacije za hidrocentralu „Ostrovica“, tj. do mosta u Ostrovici i granice II stepena zaštite (Gradištanski kanjon). Ribolov je dozvoljen duž obe obale.
- U granicama obeležene deonice rekreativni ribolov makedonske pastrmke (*Salmo macedonicus*) zabranjen je za vreme letnjeg računanja vremena od 21-03 sati svakog dana, a za vreme zimskog računanja od 18-05 sati.
- U granicama obeležene deonice rekreativni ribolov ostalih vrsta riba zabranjen je za vreme letnjeg računanja vremena od 21-03 sati svakog dana, a za vreme zimskog računanja od 18-05 sati.
- U okviru režima zaštite II stepena na potezu Gradištanskog kanjona, ribolov je zabranjen.
- Na rečnoj akumulaciji iznad brane u Sićevačkoj klisuri pecanje iz čamca nije dozvoljeno.
- Ribolov makedonske pastrmke (*Salmo macedonicus*) dozvoljen je isključivo na veštački mamac (mušica, varalica).

- Ribolov drugih vrsta koje se javljaju retko i sporadično na ovom području kao što su: som (*Silurus glanis*), štika (*Esox lucius*), šaran (*Cyprinus carpio*) i deverika (*Abramis brama*) dozvoljen je samo po principu “ulovi pa pusti”.
- **Posebno stanište riba** je završni deo akumuliranog dela reke Nišave (uzvodno od brane “Sićevo”), odnosno deo toka reke na prelazu iz mirnog u brži tok uzvodno u dužini od 2 km do mesta zvanog Banjica (koordinate granica posebnog staništa riba su N:43.19.173; E:22.10.356 do N:43.18.080; E:22.11.480).
 - U posebnom staništu riba zabranjen je svaki oblik ribolova.
 - Zabranjeno je vađenje peska, šljunka, kamenja i panjeva, kao i zabrana preduzimanja svih radnji kojima se narušavaju prirodne ekološke odlike ribolovnih voda, odnosno posebnog staništa riba i ugrožava riblji fond.
- Mere zaštite su istaknute na informativnim tablama koje su postavljene na početnoj i krajnjoj tački područja, kao i na štampanom materijalu koji se ribolovcima deli prilikom kupovine dozvole.
- Praćenje promena u hidrološkom režimu, nagla ispuštanja vode iz mikroakumulacije “Sićevo”, pogotovo u periodu mresta, i preduzimanje mera zaštite ribljeg fonda u skladu sa Programom upravljanja ribarskim područjem „Sićevačka klisura“.
- Obaveštavanje inspekcijских službi o svakom obliku zagađenja reke u zaštićenom području. Ovo podrazumeva pre svega pojavu izlivanja otpadnih voda sa magistralnog puta, ruralnih naselja i odlaganje čvrstog otpadnog materijala iz domaćinstava na obalama reke (plastika, staklo, metal i slično, male deponije).

5. PROGRAM EDUKACIJE REKREATIVNIH RIBOLOVACA

Edukacija rekreativnih ribolovaca podrazumeva izradu štampanog edukativnog materijala u vidu brošure-flajera, sa zakonskim i podzakonskim pravilima ponašanja rekreativnih ribolovaca na ribolovnoj vodi. Ovaj štampani materijal biće podeljen ribolovcima pri kupovini dozvola za rekreativni ribolov .

Osim ovoga, u skladu sa mogućnostima, korisnik će organizovati tematske ribolovne skupove na kojima će promovisati dobre strane bavljenja rekreativnim ribolovom, odnosno uvoditi u svet rekreativnog ribolova mlađu populaciju. Ove aktivnosti imaju za cilj povećanje

broja ribolovaca koji će se u budućnosti ovom aktivnošću baviti, a u skladu sa tendencijom očuvanja i uvećanja ribljeg fonda.

Jedan od seminara biće posvećen mogućnostima korišćenja aplikacije „Terenska“ od strane rekreativnih ribolovaca pri obavljanju rekreativnog ribolova.